

Toespraak herdenking Adopteer een Monument 9 april

Oude Begraafplaats – Godfried Bomansschool

Beste jongens en meisjes, dames en heren, beste meneer Gmelig Meijling,

Bijna 85 jaar geleden begon de Tweede Wereldoorlog in Nederland. Op 10 mei 1940 vielen de Duitsers ons land binnen en voerden verschillende aanvallen uit. Een van die aanvallen was hier niet ver vandaan, op vliegveld Ypenburg. Er lagen drie vliegvelden rond Den Haag. De Duitsers vielen die aan om de regeringsstad te veroveren. Het plan was om Koningin Wilhelmina, de regering en de legerleiding gevangen te nemen. Met de uitschakeling van deze hoogste leiding wilden de Duitsers Nederland dwingen zich over te geven. En hiermee zou de oorlog binnen enkele uren afgelopen zijn. Daarom werd het Rijswijkse vliegveld Ypenburg, dat lag op de plek die nu de Haagse wijk Ypenburg is, aangevallen door de Duitsers in mei 1940. Die gebeurtenissen kennen we nu als de Slag om Ypenburg, waarbij vele doden vielen.

Wij staan hier bij het Rijswijkse monument waar 29 oorlogsslachtoffers van de Tweede Wereldoorlog begraven zijn.

Een groot deel van deze slachtoffers is gevallen bij de Slag om Ypenburg. Kun je het je voorstellen? Dat je land opeens wordt aangevallen en dat je moet gaan vechten? Dat je het risico loopt om daarbij om te komen? Kun je je voorstellen dat je plotseling niet meer vrij bent?

In Nederland herdenken en vieren we dit jaar dat we 80 jaar vrij zijn. 80 jaar lijkt lang, maar het is echt nog niet zo lang geleden dat we in Nederland in onvrijheid leefden. In Rijswijk organiseren we dit jaar meerdere herdenkingen en vieringen. Zo maken we met elkaar een mooi programma voor 80 jaar vrijheid in Rijswijk. Ik ben heel blij dat ook de herdenking van vandaag in dit herdenkingsjaar opnieuw is georganiseerd. Ik vind het mooi en waardevol dat jullie school dit monument heeft geadopteerd en dat jullie deze herdenking samen met jullie leerkrachten hebben georganiseerd. Door samen hier te herdenken, leren we over de oorlogsgeschiedenis van Rijswijk en van

ons land. We zoeken samen de boodschap van de vrijheid in de geschiedenis van onze eigen omgeving. Zo komt die geschiedenis dichtbij en zorgen we er samen voor dat we niet vergeten wat er is gebeurd.

Op dit monument staan 29 namen. Dat zijn de namen van slachtoffers van de Slag om Ypenburg.

Deze mannen werden op 13 mei 1940 begraven in een massagraf op deze begraafplaats en zijn hier, onder dit monument, herbegraven in 1941. Op het monument staan daarnaast de namen van de mannen die op 7 oktober 1944 werden gefusilleerd. Zij liggen hier ook begraven. Deze mannen werden door de Duitsers als wraakactie doodgeschoten bij de spoorwegovergang bij het Haantje in Rijswijk-Buiten.

Johan Julsing is een van de mannen die hier begraven ligt. Hij was de oom van meneer Gmelig Meijling, die aanwezig is bij deze herdenking. Johan is gestorven tijdens de Slag om Ypenburg zodat wij vrij kunnen zijn. Meneer Gmelig Meijling is nog elk jaar dankbaar voor en ontroerd door de herdenking die jullie organiseren en de bloemen die jullie leggen.

Het is niet alleen belangrijk dat we de namen van deze oorlogsslachtoffers noemen, maar daarnaast moeten we hun verhalen vertellen. Ieder jaar vertel ik in mijn toespraak het verhaal van een van de slachtoffers die hier begraven ligt. Het is belangrijk dat de verhalen niet alleen worden verteld, maar ook opgeschreven. In het zogenaamde Dodenboek Grenadiers en Jagers staan de namen én verhalen van de gevallen soldaten die dienden in het Garderegiment Grenadiers en Jagers. Dat is een afdeling van de Nederlandse Koninklijke Landmacht. Deze soldaten worden ingezet op de plek waar de Koning regeert.

Daarom verdedigden zij Den Haag tijdens de Slag om Ypenburg in mei 1940. Veel van de mannen die hier begraven liggen, dienden bij de Grenadiers en Jagers. Dat kun je zien door de afkorting 'Gren.' van Grenadiers achter hun namen op het monument.

Een van die mannen was Grenadier Albert de Vroome. Dit jaar wil ik graag stilstaan bij zijn verhaal. Albert de Vroome werd geboren op 10 december 1917, in Meppel. Hij was typograaf van beroep. Dat hield in dat hij zich bezighield met hoe teksten die

gedrukt moesten worden eruit zouden komen te zien. Albert was een dienstplichtig soldaat. Jullie kennen vast het woord dienstplicht wel. Albert was verplicht om te vechten in het leger toen de Duitsers ons land binnenvielen. Hij hoorde als soldaat bij het Garderegiment Grenadiers en Jagers.

In de vroege ochtend van 10 mei kwamen er heel veel Duitse parachutisten naar beneden. Daarmee was de aanval begonnen. Albert de Vroome had toen al 48 uur dienst gedaan. Toch meldde hij zich vrijwillig aan voor een verkenningstocht rond het vliegveld. Toen zijn commandant hem vroeg waarom hij zich hier vrijwillig voor opgaf, antwoordde hij: "Mijn leven is minder belangrijk dan dat van mijn getrouwde makkers". Samen met zijn kameraad Grenadier Klem van der Meij ging Albert op weg.

Ze raakten elkaar kwijt omdat ze constant beschoten werden door de Duitsers. Klem van der Meij raakte gewond en kwam in een sloot terecht. Albert vond hem terug en wilde zijn wond gaan verbinden. Precies op dat moment werd Albert zelf in zijn hoofd geraakt door een granaatscherf. Hij stierf op die plek.

Na zijn dood kreeg Albert van de Koningin het Bronzen Kruis, omdat hij moedig heeft gevochten en vrijwillig heeft deelgenomen aan de gevaarlijke verkenningstocht.

Dit is een heftig en verdrietig verhaal. Ik vertel het omdat dit echt is gebeurd, niet ver hier vandaan en niet lang geleden. Helaas is het verhaal van Albert niet compleet. We weten bijvoorbeeld niet waar hij van hield, wie zijn vrienden waren, wat zijn hobby's waren, op wie hij misschien verliefd was... Toch herdenken we hem vandaag, met dankbaarheid voor wat hij heeft gedaan.

Op 4 mei herdenken we in heel Nederland de oorlogsslachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en de oorlogen en vredesmissies daarna. Op 5 mei vieren we dat we vrij zijn. Dit jaar zijn deze dagen extra bijzonder en ook extra nodig met alles wat er speelt in de wereld. Ik wil jullie uitnodigen om ook op die dagen stil te staan bij de slachtoffers en wat zij hebben gedaan zodat wij vrij kunnen zijn.

Kijk op 4 mei om 20:00 uur naar de Nationale Dodenherdenking op tv, of kom met je vader, oma, broer, zus, tante of buurman naar de herdenking die we bij het monument in Park Hofrust organiseren op 4 mei.

Denk op 5 mei na over je eigen vrijheid, over de vrijheid die de mensen in de Tweede Wereldoorlog niet hadden, en de onvrijheid waar anderen vandaag in leven.

“In de strijd voor vrijheid en vaderland gaven zij hun leven” staat op het monument hier achter mij. Laten we die strijd herdenken. Laten we blijven herdenken dat zij hun leven gaven. Voor het vaderland en bovenal: voor onze vrijheid. De vrijheid waar wij al 80 jaar in mogen leven.

Dank jullie wel.